

Znaczenie roślin miododajnych dla ochrony owadów zapylających

Data opracowania: 30 czerwca 2025 r. Opracował: Zarząd Fundacji

Charakter materiału: społeczna analiza informacyjna

1. Wprowadzenie

Owady zapylające odgrywają istotną rolę w środowisku oraz w produkcji rolniczej. Korzystają z kwitnących roślin występujących na łąkach, miedzach, poboczach, terenach zielonych, w ogrodach i na polach. Jednym ze sposobów wspierania zapylaczy jest utrzymywanie i tworzenie powierzchni porośniętych roślinami miododajnymi. Mogą one zapewniać owadom źródło pokarmu oraz uzupełniać niedobory kwitnących roślin występujące w krajobrazie rolniczym.

2. Najważniejsze zagrożenia

Do czynników mogących niekorzystnie wpływać na owady zapylające należą:

- ograniczanie różnorodności roślin;
- likwidowanie miedz i naturalnych pasów zieleni;
- częste koszenie terenów kwitnących;
- nadmierne stosowanie chemicznych środków ochrony roślin;
- usuwanie zadrzewień i zakrzewień;
- brak miejsc umożliwiających schronienie i rozmnażanie.

Problemem może być również sytuacja, w której na dużym terenie kwitnie jednocześnie tylko jeden gatunek rośliny, a po zakończeniu kwitnienia owady nie mają dostępu do kolejnych źródeł pokarmu.

3. Rola upraw miododajnych

Uprawy miododajne mogą zwiększać dostępność nektaru i pyłku. Szczególnie korzystne jest takie planowanie zasiewów, aby na danym terenie rośliny kwitły w różnych okresach.

Wśród roślin wykorzystywanych w uprawach miododajnych może znajdować się między innymi nostryk biały. Roślina ta może być również wykorzystywana jako źródło biomasy oraz element poprawiający właściwości stanowiska, zależnie od sposobu prowadzenia uprawy.

Wspieranie zapylaczy nie powinno ograniczać się wyłącznie do zakładania dużych plantacji. Znaczenie mają także niewielkie pasy kwietne, nieskosszone fragmenty łąk, roślinność przydrożna, ogrody oraz naturalnie występujące rośliny kwitnące.

4. Dobre praktyki

W celu zwiększenia wartości środowiskowej upraw miododajnych warto:

- ✦ stosować zróżnicowane gatunki roślin;
- ✦ dobierać rośliny kwitnące w różnych terminach;
- ✦ ograniczać chemiczne środki ochrony roślin;

- ✦ nie wykonywać zabiegów w czasie największej aktywności owadów;
- ✦ pozostawiać fragmenty naturalnej roślinności;
- ✦ unikać koszenia całego terenu jednocześnie;
- ✦ zachowywać miedze, zakrzewienia i zadrzewienia;
- ✦ utrzymywać niewielkie miejsca z dostępem do wody.

Wszelkie działania powinny być dostosowane do rodzaju gruntu, lokalnych warunków oraz obowiązujących zasad prowadzenia upraw.

5. Znaczenie edukacyjne

Uprawy miododajne mogą służyć również jako przykład praktycznego działania edukacyjnego. Fundacja może dokumentować kolejne etapy prowadzenia uprawy, obserwować okresy kwitnienia oraz publikować informacje o występujących owadach.

Materiały fotograficzne i krótkie opisy mogą być udostępniane mieszkańcom, szkołom, rolnikom oraz innym organizacjom. Pozwala to łączyć praktyczne gospodarowanie gruntem z podnoszeniem świadomości ekologicznej.

6. Rekomendacje Fundacji

Fundacja rekomenduje:

- ✓ tworzenie i zachowywanie powierzchni porośniętych roślinami miododajnymi;
- ✓ utrzymywanie różnorodności gatunkowej roślin;
- ✓ ograniczanie chemizacji;
- ✓ dostosowanie terminów zabiegów do okresów aktywności zapylaczy;
- ✓ ochronę naturalnych siedlisk owadów;
- ✓ prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących zapylaczy;
- ✓ współpracę rolników, mieszkańców i organizacji społecznych;
- ✓ dokumentowanie dobrych praktyk i udostępnianie ich innym podmiotom.

7. Podsumowanie

Ochrona owadów zapylających wymaga zarówno zachowania naturalnych siedlisk, jak i odpowiedzialnego prowadzenia upraw. Rośliny miododajne mogą stanowić ważne uzupełnienie krajobrazu, zwłaszcza na terenach o ograniczonej liczbie naturalnie kwitnących roślin.

Działania na rzecz zapylaczy mogą być prowadzone bez dużych nakładów finansowych, poprzez właściwe planowanie zasiewów, ograniczenie zbędnych zabiegów oraz pozostawianie części naturalnej roślinności.

Niniejszy materiał został przygotowany społecznie przez Fundację w ramach realizacji jej celów statutowych. Ma charakter edukacyjny, informacyjny i opiniotwórczy. Nie stanowi ekspertyzy naukowej, technicznej, prawnej ani środowiskowej sporządzonej przez uprawnionego specjalistę. Rekomendacje mają charakter ogólny i powinny być dostosowywane do warunków konkretnego terenu, budynku lub przedsięwzięcia.